

DOI 10.31558/2307-2318.2025.1.2

УДК 657.1:346.5:658.14

JELClassification: M41, K22, L26

Гевлич Л.Л.к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет імені Василя Стусаhevlich.hll@donnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-2825-1528

Барткова С.С.

фізична особа-підприємець

hrybovchenko.s@donnu.edu.ua

ORCID ID: 0009-0002-4299-7294

**НОРМАТИВНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОП:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Фізичні особи-підприємці (ФОП) є важливими учасниками економічних процесів кожної країни, але нормативно-облікове забезпечення їхньої діяльності в Україні залишається складним і неоднозначним. Дослідження зазначеної проблеми може запропонувати інструменти підтримки ФОП та одночасно їх активного залучення у процеси відновлення економіки України у повоєнний період. Метою статті є виявлення основних проблем вітчизняного нормативно-облікового забезпечення фізичних осіб-підприємців, оцінка їх впливу на ефективність господарської діяльності та розробка рекомендацій щодо вдосконалення правового та облікового середовища ФОП в умовах цифровізації та інтеграції до глобальних економічних процесів. У роботі використано методи аналізу та синтезу, порівняльний аналіз законодавчої бази, SWOT-аналіз нормативно-облікового забезпечення ФОП, економетричне моделювання для оцінки впливу змін податкової політики на підприємницьке середовище. За результатами дослідження нормативної бази, наукової дискусії, вітчизняної та закордонної практики діяльності та регулювання ФОП ідентифіковані проблеми, запропоновані напрями їх вирішення, зроблені висновки, намічені напрями подальших пошуків.

Ключові слова: фізичні особи-підприємці, нормативно-облікове забезпечення, мале підприємництво, проблеми, перспективи.

*Рис.1, Табл.0, Лім.13***Hevlych L.**Ph.D., Associate Professor of Accounting, Analysis and Auditing,
Vasyl' Stus Donetsk National University**Bartkova S.**

individual entrepreneur

**REGULATORY AND ACCOUNTING SUPPORT FOR INDEPENDENT
BUSINESSES: PROBLEMS AND PROSPECTS**

Individual entrepreneurs (IEPs) are important participants in the economic processes of each country, but the regulatory and accounting support for their activities in Ukraine remains complex and

ambiguous. The study of this problem can offer tools to support IEPs and at the same time actively involve them in the processes of restoring the economy of Ukraine in the post-war period. The purpose of the article is to identify the main problems of the domestic regulatory and accounting support for individual entrepreneurs, assess their impact on the efficiency of economic activity and develop recommendations for improving the legal and accounting environment of IEPs in the context of digitalization and integration into global economic processes. The paper uses methods of analysis and synthesis, comparative analysis of the legislative framework, SWOT analysis of the regulatory and accounting support for IEPs, econometric modeling to assess the impact of changes in tax policy on the business environment. Based on the results of the study of the regulatory framework, scientific discussion, domestic and foreign practice of activity and regulation of IEPs, problems are identified, directions for their solution are proposed, conclusions are drawn, and directions for further research are outlined.

Keywords: *individual entrepreneurs, regulatory and accounting support, small business, problems, prospects.*

Постановка проблеми. Фізичні особи-підприємці (ФОП) є важливими учасниками економічних процесів кожної країни. Їх діяльність сприяє розвитку економіки, створенню робочих місць, задоволенню потреб населення в унікальних індивідуалізованих товарах, роботах, послугах. Водночас нормативно-облікове забезпечення їхньої діяльності залишається складним і неоднозначним: існують труднощі з адаптацією до сучасних умов цифровізації комунікацій та бізнес-процесів, недоліки правового регулювання, недостатня державна підтримка у подоланні адміністративних бар'єрів ведення бізнесу тощо. Дослідження зазначених питань взмозі запропонувати інструменти підтримки ФОП та одночасно їх активного залучення у процеси відновлення економіки України у повоєнний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми правового забезпечення діяльності ФОП висвітлювалися у роботах таких дослідників, як І. В. Воротинцева, А. Ж. Сакун, А. В. Щербаков, В. О. Цимбал [1-3], але розкривали при цьому окремі аспекти законодавчого регулювання такої діяльності. Облікове ж забезпечення ФОП взагалі не вивчалось дослідниками. Ми вважаємо, що обліково-правова підтримка ФОП може стати інструментом розвитку як індивідуального підприємництва, так і національної економіки України, що обумовлює практичну значущість та актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення основних проблем вітчизняного нормативно-облікового забезпечення фізичних осіб-підприємців, оцінка їх впливу на ефективність господарської діяльності та розробка рекомендацій щодо вдосконалення правового та облікового середовища ФОП в умовах цифровізації та інтеграції до глобальних економічних процесів.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців базується на положеннях Конституції України, Господарського кодексу України, Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів. Відповідно до Господарського кодексу України фізичні особи-підприємці є суб'єктами малого підприємництва, якщо середня кількість їх працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб, а річний дохід від діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро [4]. Базовим законодавчим актом, який визначає правові та економічні засади державної політики у сфері підтримки ФОП, виступає Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [5]. Аналіз цього закону та іншої вітчизняної нормативної бази демонструє наявність численних неузгодженостей, що ускладнюють діяльність підприємців.

Прикладом може слугувати регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій. Ст. 3 закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» встановлює загальну норму використання зареєстрованих РРО при здійсненні розрахункових операцій продажу товарів або надання послуг в будь-якій формі: готівковій, безготівковій, із застосуванням електронних платіжних засобів, чеків тощо у сфері торгівлі, громадського харчування, послуг. Однак ФОП-платники єдиного податку, не зареєстровані платниками ПДВ, при продажу товарів (за виключенням підакцизних та побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту, лікарських засобів та виробів медичного призначення, виробів з дорогоцінних металів та каміння) або наданні послуг мають право не використовувати РРО, а надавати розрахунковий документ, в якому зазначена назва товару (послуги) для ідентифікації їх приналежності до певної групи [6]. Водночас Податковий кодекс України у ст. 296.10 містить безумовну норму: «РРО та/або програмні РРО не застосовуються платниками єдиного податку першої групи», тобто фізичними особами-підприємцями, які не залучають найманих працівників [7]. Наявність такої суперечливості створює правову невизначеність як для самих підприємців, так і для контролюючих органів, бо загальний закон встановлює обов'язок застосування РРО для всіх суб'єктів, які здійснюють розрахункові операції, а спеціальна норма Податкового кодексу звільняє окрему категорію підприємців від такого обов'язку. Ліквідація цієї та подібних двозначностей у різних нормативно-правових актах є важливим напрямом підтримки малого бізнесу через забезпечення прозорості та зрозумілості регулювання його діяльності.

Система обліку ФОП характеризується певною специфікою, обумовленою особливостями організаційно-правової форми господарювання. Фізичні особи-підприємці звільнені від обов'язку ведення бухгалтерського обліку із застосуванням подвійного запису, аналітичних та синтетичних облікових регістрів, бухгалтерської звітності. Відповідно до спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності передбачено ведення книги обліку доходів (для платників єдиного податку 1-2 груп та 3 групи-неплатників ПДВ) або книги обліку доходів і витрат (для платників єдиного податку-платників ПДВ 3 групи). При цьому типової форми Книги обліку доходів (доходів і витрат) Міністерство фінансів України не розробило, а Податковий Кодекс України наголосив на її довільній формі. На наш погляд, з урахуванням відсутності економічної та облікової освіти у переважної більшості ФОП та з огляду на необхідність чіткої фіксації зазначених показників для звітування перед фіскальними органами розробка Міністерством фінансів України типової Книги доходів (доходів і витрат) була б проявом державної підтримки даної категорії підприємців.

Відповідно до облікового та фіскального законодавства (закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8] та п. 44.1 ст. 44 Податкового кодексу України) усі підприємці мають складати первинні документи щодо кожного факту господарської діяльності: «для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, регістрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством» [7]. Разом з тим штрафи за не зберігання первинних документів, які підтверджують витрати на придбання товарів або послуг і на підставі яких було здійснено облік доходів (передбачені п. 121.1 Податкового кодексу України), не застосовують до ФОП-платників єдиного податку 1 та 2 груп і платників єдиного

податку 3 групи, які не є платниками ПДВ. Тож відсутність шаблонів первинних документів із вже зазначеної причини непрофільної підготовки більшості індивідуальних підприємців призводить до відсутності можливості детального аналізу своєї діяльності для самих ФОП як інструменту її оптимізації, з одного боку, та до відсутності можливого контролю з боку фіскальних органів правильності сплати податків, з іншого. З урахуванням включення цих податків до доходів місцевих бюджетів, створюється проблема фінансування місцевих видатків, які є важливими з огляду на наближення бюджетних коштів до отримувача. Також відсутність ефективних механізмів контролю та санкцій за недотримання вимог щодо первинного документування зумовила поширення серед підприємців спрощеного підходу до ведення обліку. Фізичні особи-підприємці означених груп переважно обмежуються веденням книги обліку доходів, нехтуючи формуванням повноцінної системи первинної документації. Така практика створює системні ризики для економічної безпеки підприємців. Недостатність документального підтвердження господарських операцій ускладнює захист інтересів підприємців у господарських спорах, обмежує можливості отримання кредитних ресурсів, створює перешкоди для масштабування бізнесу. Тож пропонування шаблонів первинних документів для ФОП на державному рівні, з одного боку, та введення обов'язку їх складання, з іншого, на наш погляд, здатні вирішити зазначені проблеми.

Загалом сучасна система нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні базується на універсальному підході до суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм. Методологія бухгалтерського обліку, закладена в нормативних актах, орієнтована на підприємства з розвинутою організаційною структурою та професійним бухгалтерським персоналом. Наявність бухгалтерської служби або хоча б одного професійного бухгалтера дозволяє підприємствам коректно інтерпретувати та застосовувати складні облікові норми.

Принципово інша ситуація склалася у секторі малого підприємництва. Очевидно, що фізична особа-підприємець найчастіше самостійно веде облік паралельно з виконанням основних господарських функцій та функції управління. Відсутність базової бухгалтерської освіти та досвіду роботи з фінансовою документацією ускладнює розуміння професійної термінології, закладеної в нормативних актах, тому підприємець витрачає непропорційно багато часу на вивчення та інтерпретацію облікових вимог замість розвитку свого бізнесу або просто нехтує нормативними вимогами.

Розробка спеціалізованого нормативного забезпечення для фізичних осіб-підприємців постає логічним кроком у розвитку регуляторної політики держави та політики підтримки малого бізнесу. Структура такого документу має враховувати реальні потреби підприємців та забезпечувати простоту практичного застосування. Базові облікові концепції потребують викладення зрозумілою мовою з акцентом на практичних аспектах їх застосування в типових господарських ситуаціях. Методичні рекомендації щодо застосування облікових норм доцільно інтегрувати безпосередньо в текст нормативних актів. Підприємець отримає можливість одразу бачити як загальну норму, так і механізм її практичної реалізації. Такий підхід суттєво знизить ризики помилкової інтерпретації вимог законодавства та підвищить якість облікової роботи в секторі малого бізнесу.

З урахуванням вищезазначеного здійснений SWOT-аналіз сучасного нормативно-облікового забезпечення ФОП в Україні, представлений на рис. 1.

Рисунок 1 - SWOT-аналіз нормативно-облікового забезпечення ФОП

Динаміка змін вітчизняного податкового законодавства створює додаткове навантаження на підприємців. Впровадження з 1 січня 2025 року змін у оподаткування ФОП (зокрема, щомісячної звітності з ЄСВ, ПДФО і військового збору для всіх податкових агентів) заявлено як таке, що спрямоване на підвищення прозорості ведення бізнесу [9]. Зміни також стосуються ставок військового збору та повернення обов'язкової сплати ЄСВ, критеріїв перебування на спрощеній системі оподаткування тощо.

Аналіз статистичних даних демонструє безпрецедентну реакцію підприємницького середовища на зазначені зміни вже на момент їх анонсування. Масове закриття ФОП (22,5 тисячі суб'єктів господарювання після підписання закону про підвищення податків) свідчить про критичне перевищення порогу податкового навантаження для значної частини малого бізнесу. Пікове значення у 2332 закритих ФОП в день підписання закону та подальша динаміка на рівні понад 1000 закриттів щодня порівняно зі звичайними 700 припиненнями щодня яскраво ілюструють масштаб проблеми [10].

З позиції облікової практики подібна реакція підприємницького середовища пояснюється не тільки збільшенням фінансового навантаження, а й ускладненням адміністративних процедур. Перехід на щомісячну звітність вимагає переналаштування бізнес-процесів, впровадження додаткових процедур контролю, більш частішої комунікації з контролюючими органами. Для багатьох підприємців такі зміни означають необхідність або інвестувати в автоматизацію облікових процесів, або збільшувати витрати на бухгалтерське обслуговування, почасти аутсорсинг. Проявом реального державного піклування про сектор малого бізнесу могла б стати розробка програми автоматизації обліку або хоча б первинного обліку ФОП, мікро- та малих підприємств, наприклад, на базі застосунку Дія. Така програма анонсувалася достатньо давно, але, на жаль, й досі не реалізована.

Результати економетричного моделювання, проведеного аналітичним центром Advanter Group на базі вибірки з 220 компаній різних галузей та масштабів, свідчать про

потенційне зростання рівня тінізації заробітних плат на 10 відсоткових пунктів внаслідок ретроспективного підвищення податкового навантаження. Враховуючи поточний рівень тінізації заробітних плат у 35%, подальше зростання неформального сектору може призвести до суттєвого зменшення податкових надходжень та деформації конкурентного середовища. Альтернативні фіскальні інструменти, зокрема підвищення ставки податку на додану вартість на 2%, за розрахунками аналітиків, могли б забезпечити додаткові надходження до бюджету в розмірі 77 мільярдів гривень без суттєвого впливу на рівень тінізації оплати праці. Натомість обране підвищення військового збору створює додатковий тиск на легальний сектор економіки в умовах посилення конкуренції за кваліфіковані кадри [11].

На наш погляд, введення більш жорстких вимог до первинної облікової документації змогло б вирішити проблему виведення з тіні доходів ФОП як вирішення заявленої при підвищенні оподаткування проблеми прозорості малого бізнесу. Аналіз міжнародного досвіду регулювання малого підприємництва демонструє різноманітність підходів до організації обліку та оподаткування. Так, у країнах Європейського Союзу поширена практика диференціації вимог до ведення обліку залежно від масштабів діяльності. Малі підприємства користуються спрощеними процедурами звітності, але при збереженні високого рівня прозорості діяльності.

У вітчизняному експертному середовищі наразі побутує думка, що єдиний податок в Україні перетворився з інструмента підтримки малого бізнесу на систему ухилення від оподаткування великого і середнього бізнесу. Вивчивши приклади декількох країн, Україна взяла за зразок польську модель яка найближчу до нашої господарської практики. Тож слід очікувати її активну імплементацію в Україні. Досвід Польщі демонструє ефективність поетапного впровадження змін у системі регулювання підприємництва. Польська модель характеризується наявністю розвинутої інфраструктури підтримки малого бізнесу, включаючи консультаційні центри та фонди розвитку підприємництва. Система обліку базується на міжнародних стандартах з урахуванням національної специфіки. Польська модель оподаткування ФОП передбачає ліміт за операціями у 2 млн євро, при цьому торгівля обкладається податком 3%, а податки на послуги становлять 12-20% [12].

Процес цифровізації обліку створює нові можливості для підвищення ефективності діяльності ФОП. Використання хмарних технологій, електронного документообігу, автоматизованих систем обліку дозволяє оптимізувати бізнес-процеси та знизити операційні витрати. Водночас, впровадження цифрових рішень потребує відповідного нормативного забезпечення та розвитку цифрових компетенцій підприємців. На особливу увагу заслуговує естонський досвід цифровізації адміністративних процедур: впровадження електронної системи реєстрації та звітності суттєво знизило адміністративне навантаження на підприємців, а інтеграція інформаційних систем різних державних органів забезпечила прозорість контрольних процедур та мінімізувала можливості для зловживань.

Україна також демонструє суттєвий прогрес у напрямку цифрової трансформації адміністративних процедур для бізнесу. Впровадження електронного кабінету платника податків, автоматизація процесів подання податкової звітності, інтеграція реєстрів та розвиток системи електронного документообігу свідчать про послідовний рух до створення єдиного цифрового простору взаємодії бізнесу та держави. Водночас процес цифровізації адміністративних послуг характеризується певною нерівномірністю: якщо реєстрація бізнесу та податкова звітність вже майже повністю переведені в онлайн-формат, то отримання окремих дозвільних документів, зокрема ліцензій, все ще потребує

особистої присутності підприємця та подання паперових документів.

Дослідження практики обліку ФОП та вітчизняної наукової дискусії показує, що перспективні напрями вдосконалення нормативно-облікового забезпечення діяльності ФОП включають гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами, розвиток методології первинного обліку специфічних операцій, впровадження сучасних інформаційних технологій. Пріоритетним напрямом постає розробка галузевих методичних рекомендацій з урахуванням особливостей різних видів економічної діяльності.

Податкова політика держави має враховувати потреби розвитку малого бізнесу та забезпечувати баланс інтересів різних груп стейкхолдерів. Реформування системи оподаткування ФОП повинно базуватися на принципах економічної обґрунтованості, стабільності та передбачуваності змін. Необхідним постає запровадження механізмів податкового стимулювання інноваційної діяльності та соціального підприємництва.

Проблематика державної підтримки малого бізнесу набуває нового значення в контексті особливих умов воєнного стану та відновлення економіки у повоєнний період. Держава запровадила безпрецедентні механізми підтримки бізнесу на територіях, що зазнали негативного впливу бойових дій. Зокрема, платники податків з податковою адресою на тимчасово окупованій території звільняються від обов'язку подання податкової звітності та декларацій. Для таких суб'єктів господарювання призупинено нарахування штрафних санкцій та пені за несвоєчасне виконання податкових зобов'язань, що демонструє гнучкий підхід держави до регулювання підприємницької діяльності в кризових умовах. Подібні заходи підтримки створюють передумови для збереження підприємницького потенціалу постраждалих територій та майбутнього відновлення їх економічної активності. Водночас актуальним залишається питання розробки механізмів відновлення облікових даних та податкової історії суб'єктів господарювання після деокупації територій для забезпечення коректного відображення їх господарських операцій та податкових зобов'язань у майбутньому [13].

Міжнародний досвід демонструє ефективність програм навчання та підвищення кваліфікації підприємців. Розвиток короткострокових освітніх програм у сфері підприємництва, обліку та оподаткування на базі центрів зайнятості або освітніх установ сприятиме підвищенню професійного рівня підприємців та якості управління господарською діяльністю, а створення мережі консультаційних центрів забезпечить доступність професійної підтримки для початківців та діючих суб'єктів малого підприємництва. Формування ефективної системи підтримки ФОП передбачає диверсифікацію інструментів фінансової допомоги, розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, вдосконалення механізмів державно-приватного партнерства. Особлива увага має приділятися фізичним особам-підприємцям, які сприяють розвитку інновацій, забезпечують створення робочих місць та орієнтуються на експортну діяльність.

Регіональний аспект розвитку малого підприємництва також потребує особливого врахування при формуванні регуляторної політики. Диференціація підходів до підтримки ФОП залежно від рівня розвитку регіону та галузевої специфіки сприятиме збалансованому розвитку підприємницького середовища. Розробка регіональних програм підтримки має базуватися на аналізі потреб місцевого бізнесу та наявного потенціалу розвитку.

Підтримка фізичних осіб-підприємців в Україні з боку міжнародних інституцій має бути спрямована на розширення доступу до фінансових ресурсів, технічної допомоги та освітніх програм. Зокрема, держава має закликати міжнародні фінансові організації,

такі як Європейський банк реконструкції та розвитку та Світовий банк, до забезпечення ФОП пільговими кредитними програмами для інноваційних і експортно орієнтованих проєктів. Важливим також є створення грантових програм для підтримки розвитку технологій, автоматизації та екологічних ініціатив серед підприємців. Окрім фінансування, необхідно забезпечити доступ до консультаційних послуг і тренінгів, що дозволяють підвищити професійні навички, освоїти міжнародні стандарти ведення бізнесу та покращити конкурентоспроможність на глобальних ринках. Інституції також повинні сприяти участі українських ФОП у міжнародних виставках, програмах стажування та ініціативах економічної співпраці, що сприятиме інтеграції до міжнародних бізнес-спільнот.

Висновки. За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Ефективна система нормативно-облікового забезпечення діяльності ФОП є інструментом оптимізації як діяльності самих підприємців, так і стабілізації вітчизняної національної економіки загалом в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

2. Створення такої системи потребує комплексного підходу для врахування інтересів усіх зацікавлених сторін та наразі має залучати державні органи та міжнародні інститути для:

- допомоги в організації первинного обліку, зокрема на основі сучасних інформаційних технологій, та інтерпретації нормативних вимог до діяльності, обліку, звітності, оподаткування;

- консультаційної та фінансової підтримки, зокрема на основі створених центрів, впровадження короткострокових освітніх програм, надання податкових пільг для соціального, експортно орієнтованого, екологічного підприємництва.

Пошук облікових інструментів для забезпечення сталого розвитку малого підприємництва в Україні у повоєнний період буде напрямом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воротинцева І. В. Щодо розгляду питань порядку державної реєстрації фізичних осіб-підприємців. *Juris Europensis Scientia*. 2021. Випуск 21. С. 34-38. DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i2.200>.

2. Сакун А. Ж., Щербаков А. В. Трансформація податкового режиму для фізичних осіб-підприємців. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Випуск 19. С. 166-174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.20>.

3. Цимбал В. О. Характеристика правового статусу фізичної особи – підприємця. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 5. С. 344-348. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.53>.

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://surl.li/qqrhzf>.

5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.

6. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: закон України від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР у редакції від 30.12.2024 р. URL: <http://surl.li/ladxsu>.

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: закон України від 04.12.2024 р. №

4113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>.

10. Опендатабот проводить масштабне всеукраїнське опитування підприємств. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/fops-tax-pool>.

11. Підвищення податків «заднім числом» збільшить зарплатну тінь в Україні на 10%. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/10/12/720501/>.

12. Україна планує переходити до польської моделі оподаткування ФОПів: роз'яснення від Мінфіну. URL: <http://surl.li/hlmtgt>.

13. Бугайчук В., Кривульський Є., Глюза К. Формування стратегії розвитку підприємства в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-81>.

REFERENCES

1. Vorotyntseva I. V. (2021). Shchodo rozghliadu pytan poriadku derzhavnoi reiestratsii fizychnykh osib-pidpriemtsiv. *Juris Europensis Scientia*, 21, 34-38. <https://doi.org/10.32837/chern.v0i2.200> [in Ukrainian].

2. Sakun A. Zh., & Shcherbakov A. V. (2024). Transformatsiia podatkovoho rezhymu dlia fizychnykh osib-pidpriemtsiv. *Tavriyskiy naukoviy visnyk. Seriya: Ekonomika*, 19, 166-174. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.20> [in Ukrainian].

3. Tsymbal V. O. (2024). Kharakterystyka pravovoho statusu fizychnoi osoby – pidpriemtsia. *Elektronne naukovye vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»*, 5, 344-348. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.53> [in Ukrainian].

4. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 436-IV. Retrieved from URL: <http://surl.li/qqrhzf> [in Ukrainian].

5. Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini: zakon Ukrainy vid 22.03.2012 r. № 4618-VI. Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> [in Ukrainian].

6. Pro zastosuvannya reiestratoriv rozrakhunkovykh operatsii u sferi torhivli, hromadskoho kharchuvannya ta posluh: zakon Ukrainy vid 06.07.1995 r. № 265/95-VR u redaktsii vid 30.12.2024 r. Retrieved from URL: <http://surl.li/ladxsu> [in Ukrainian].

7. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755-VI. Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].

8. Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996-XIV. Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].

9. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo stymuliuvannya rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini: zakon Ukrainy vid 04.12.2024 r. № 4113-IX. Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text> [in Ukrainian].

10. Opendatabot provodyt masshtabne vseukrainske opytuvannya pidpriemtsiv. Retrieved from URL: <https://opendatabot.ua/analytics/fops-tax-pool> [in Ukrainian].

11. Pidvyshchennia podatkiv «zadnim chyslom» zbilshyt zarplatnu tin v Ukraini na 10%. (2024). *Ekonomichna pravda*. Retrieved from URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/10/12/720501/> [in Ukrainian].

12. Ukraina planuie perekhodyty do polskoï modeli opodatkovuvannya FOPiv: roz'iasnennia vid Minfinu. Retrieved from URL: <http://surl.li/hlmtgt> [in Ukrainian].

13. Buhaichuk V., Kryvulskyi Ye., & Hliuza K. (2023) Formuvannya stratehii rozvytku pidpriemstva v umovakh viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*, 56. Retrieved from URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-81> [in Ukrainian].